

Mantelzorgwoningen
Gemeente Nieuwkoop 2012

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Aanleiding	5
2. Mantelzorg aan huis	6
3. Huidige situatie in gemeente Nieuwkoop	8
4. Vormen voor verlenen mantelzorg aan huis.....	10
5. Randvoorwaarden voor de keuzes.....	11
6. Aanbevelingen gemeente Nieuwkoop	13
Bijlage A: Trends en ontwikkelingen.....	16
Bijlage B: Beleidskaders	17
Bijlage C: Mobiele en niet-mobiele mantelzorgwoning.....	19
Naslag.....	20

Samenvatting

Afgaande op de landelijke bekende cijfers heeft de gemeente Nieuwoop waarschijnlijk ongeveer 4000 mantelzorgers van 18 jaar en ouder. De vergrijzing en de veranderende toegang tot de gezondheidszorg, zorgen voor een groter beroep op mantelzorg. De gemeente Nieuwoop voert mantelzorgbeleid. Een mogelijkheid om mantelzorgers te ondersteunen is het bieden van de mogelijkheid mantelzorg dichtbij te realiseren, bijvoorbeeld in de vorm van een mantelzorgwoning. Deze notitie geeft kaders voor het mogelijk maken van mantelzorgwoningen in de gemeente Nieuwoop.

De volgende randvoorwaarden zijn leidend zijn bij het verlenen van een vergunning voor een mantelzorgwoning:

Indicatie

Om te beoordelen of de realisatie van een mantelzorgwoning en het afwijken van het bestemmingsplan realistisch is, stelt de gemeente als voorwaarde een indicatie voor mantelzorg. Hieruit moet blijken dat mantelzorg in de desbetreffende situatie noodzakelijk dan wel de meeste passende oplossing is. Het Wmo-loket verzorgt deze indicatie.

Het mogelijk maken (wet- en regelgeving)

De landelijke wet- en regelgeving werpen belemmeringen op bij het realiseren van mantelzorgwoningen. Het kabinet heeft wel de intentie de regels voor het bouwen van een mantelzorgwoning te vereenvoudigen en de procedure te versnellen. Het gaat om een drietal voorgenomen wijzigingen van het Besluit omgevingsrecht. Minister Donner heeft eind november 2011 de Tweede Kamer een brief gestuurd over de kabinetsplannen. Deze ontwikkeling houden we nauw in de gaten.

De nota van uitgangspunten bestemmingsplan kern Nieuwoop laat de realisatie van mantelzorgwoningen onder een aantal voorwaarden toe. Het bestemmingsplan Kern Nieuwoop is het voorbeeld hoe mantelzorgwoningen in bestemmingsplannen van andere kernen juridisch en planologisch worden verankerd. In het voorontwerp bestemmingsplan Kern Nieuwoop is het begrip kangoeroewoning verruimd naar mantelzorgwoning, en is in de planregels mantelzorg als gebruik in planregels opgenomen. Hiermee is het mogelijk dat te behoeve van mantelzorg extra bouwmassa wordt gecreëerd.

Handhaven (tijdelijkheid van de noodzakelijkheid)

Het gebruik van een mantelzorgwoning is in principe van tijdelijke aard. Afhankelijk van de wijze waarop een mantelzorgwoning wordt gerealiseerd, is het noodzakelijk die tijdelijkheid ook te handhaven.

Financiering (Wmo)

In principe is de bouw van de mantelzorgwoning de verantwoordelijkheid van de betrokkenen. Alleen wanneer er aanpassingen noodzakelijk zijn die buiten het gebruikelijke vallen in het kader van ver(nieuw)bouw, kan de bouwer een aanvraag indienen bij het Wmo-loket.

De belangrijkste aanbevelingen uit deze notitie zijn:

1. Vergroten van bouwmassa binnen bestaande regels toestaan. Mantelzorg als gebruik in planregel opnemen.
2. Voorwaarden voor het mogelijk maken van een mantelzorgwoning is het bestaan of op termijn ontstaan van een zorgrelatie. De zorgbehoefte hoeft nog niet urgent te zijn op het moment van de aanvraag.

1. Aanleiding

Nederland kent circa 2,3 miljoen mantelzorgers, waaronder –volgens een rekenmethodiek van het SCP- circa 3.914¹ Nieuwkoopers van 18 jaar en ouder. De meeste mantelzorgers vinden het vanzelfsprekend om voor hun naaste te zorgen, maar zij kunnen tegen tal van problemen aanlopen. Bijvoorbeeld het moeilijk kunnen combineren van de zorg met een betaalde baan, moeilijkheden ondervinden om de zorg tijdelijk over te dragen, of het maken van extra kosten.

De Wet maatschappelijke ontwikkeling (Wmo) is op 1 januari 2007 in werking getreden. Het doel van de Wmo is dat mensen zo veel mogelijk voor zichzelf en elkaar zorgen. Een van de prestatievelden, veld 4, heeft specifiek betrekking op het ondersteunen van mantelzorgers, daaronder begrepen steun bij het vinden van adequate oplossingen voor de knelpunten die mantelzorgers ervaren.

In het Wmo-beleidsplan 'Meer doen' 2008-2011, prestatieveld 4, is de visie van de gemeente als volgt geformuleerd:

'Mantelzorgers zijn van onschatbare waarde voor de samenleving. De inzet van mantelzorgers vergroot de participatie van mensen en maakt een samenleving leefbaarder. Dankzij de inzet van mantelzorgers kan een deel van de zorg door beroepskrachten worden overgenomen en zorgt voor een verminderd beroep op de gezondheidszorg.'

'De gemeente hecht veel waarde aan de inzet van mantelzorgers en vindt het van groot belang dat ondersteuning geboden wordt aan de huidige en toekomstige mantelzorgers zodat zij zich willen en kunnen blijven inzetten voor de samenleving.'

Trends als de vergrijzing, met daarbij het gegeven dat ouderen ook ouder worden en dus een grotere kans hebben op een of meer aandoeningen en beperkingen. De veranderende toegang tot zorg, de veranderde arbeidsparticipatie en de mobiliteit van de mensen, zorgen voor een toenemende druk op en groeiende behoefte op en aan mantelzorg. In de bijlage zijn deze trends verder uitgewerkt.

Een mogelijkheid om mantelzorgers te ondersteunen is het faciliteren van de mogelijkheid tot het realiseren van mantelzorgwoningen. De gemeente onderschrijft de toegevoegde waarde van een mantelzorgwoning en wil haar inwoners de mogelijkheid bieden een mantelzorgwoning te realiseren.

Om de mogelijkheid voor mantelzorgwoningen te bieden is het nodig regels op te stellen in de bestemmingsplannen, zodat duidelijk is voor iedereen wat de voorwaarden zijn om deze manier van zorg voor elkaar vorm te geven. Deze notitie formuleert deze randvoorwaarden en doet een aanzet voor de planregels.

¹ methodiek van het SCP houdt in dat men uitgaat dat 19% van de bevolking van 18 jaar en ouder, op jaarbasis, mantelzorg verleend.

2. Mantelzorg aan huis

De definitie van mantelzorg die de gemeente Nieuwoop hanteert, luidt: *'Mantelzorg is niet afdwingbare² zorg die door niet professionele mensen in het kader van een sociale (familie)relatie wordt gegeven'.*³

Mantelzorg of informele (thuis)zorg is een activiteit die een essentiële bijdrage levert aan de samenleving. Het verlenen van mantelzorg stelt de behoefte aan professionele zorg uit, maar is vaak ook noodzakelijk om het verminderde aanbod aan professionele zorg op te vangen.

Vroeger was het heel gebruikelijk dat ouders bij hun kinderen introkken wanneer ze op oudere leeftijd waren. Ook als dit niet het geval was, woonden ouders en kinderen meestal dicht bij elkaar in de buurt, zodat je dagelijks bij elkaar even langs kon gaan. Zorg voor elkaar was daardoor makkelijk in te vullen. Tegenwoordig wonen families vaak verder uit elkaar en is de mogelijkheid om voor elkaar te zorgen niet meer zo vanzelfsprekend. Een trend is echter ook dat ouderen vaker de wens hebben zelfstandig te wonen. Mensen willen de regie van hun leven in eigen handen houden. Wat als dit niet meer volledig mogelijk is? En wanneer er meer zorg nodig is?

Mensen hebben tegenwoordig veel keuzemogelijkheden waar het gaat om verzorging van hun naasten. Waar het vroeger min of meer een vanzelfsprekendheid was dat ouderen naar een bejaardenhuis gingen wanneer ze ouder werden, en extra zorg nodig hadden, heb je tegenwoordig meerdere mogelijkheden hoe aan de zorgbehoefte invulling te geven. Dan gaat het bijvoorbeeld over thuiszorg, dagbehandeling en mantelzorg.

Met een mantelzorgwoning is het mogelijk dat iemand die niet naar een woon-zorgcomplex, verzorgingshuis of verpleeghuis wil, langer in de eigen omgeving kan blijven wonen. Uitstel of zelfs afstel van opname in een intramuraal instelling is een veel gehoorde wens. Eenzaamheid en isolement kunnen worden voorkomen. Daarbij komt nog dat mantelzorgers worden ontlast, omdat zij dichtbij zorg kunnen leveren in een setting die daar ook voldoende voor is geoutilleerd. De kwaliteit van leven van de gebruiker van een mantelzorgwoning maar ook van zijn of haar mantelzorger(s) zal hiermee verbeteren.

De vraag naar een mantelzorgwoning kan al ontstaan terwijl er nog geen sprake is van een officieel vastgestelde zorgindicatie, maar anticiperen mensen op een zorgbehoefte in de toekomst. Een eventueel neveneffect kan zijn dat opa en oma voor de kleinkinderen zorgen, terwijl de ouders aan het werk zijn, vooruitlopend op een zorgbehoefte van de grootouders.

Voor mantelzorgwoningen zijn verschillende doelgroepen te definiëren. Vaak gaat het over jongere familieleden die voor een ouder willen zorgen of ouders met een gehandicapt kind. Maar men hoeft niet direct familie van elkaar te zijn. Er is al sprake van mantelzorg als er een zorgrelatie is tussen betrokkenen. Het kan dan gaan over ouderen, mensen met chronisch somatische problematiek, lichamelijk gehandicapten. Het kan ook gaan om mensen met gedragsproblemen die beter tot hun recht komen in een eigen appartement of woning met voldoende leef- en privéruimte.

Mantelzorgwoningen bieden een aanvullende oplossing voor de toekomstige vraag naar en aanbod van woningen met een zorgaanbod. De toenemende vergrijzing stelt eisen aan de woningvoorraad, zowel bestaande bouw waarbij 'opplussen' een mogelijkheid biedt, als nieuwbouw.

² De term 'afdwingbaar' is hier niet juridisch bedoeld, dat wil zeggen door de overheid of door middel van indicatiestelling afdwingbaar. Mantelzorg verlenen is echter niet altijd gebaseerd op een keuze. In sommige gevallen ontstaat het uit een gevoel van: 'omdat het niet anders kan', of omdat er een morele plicht gevoeld wordt.

³ Kadernotitie Mantelzorgbeleid 2010-2013, definitie op basis van advies Wmo-adviesraad, april 2010

De mogelijkheden die de bestemmingsplannen van de gemeente tot nu toe bieden voor mantelzorgwoningen zijn beperkt. Gegronde en onderbouwde verzoeken en initiatieven kan de gemeente daardoor niet altijd toestaan. Het is wel zo dat wanneer er duidelijke regels in de bestemmingsplannen zijn opgenomen voor het realiseren van mantelzorgwoningen, er altijd nog situaties kunnen zijn waar het niet mogelijk is bouw ten behoeve van mantelzorg te realiseren.

3. Huidige situatie in gemeente Nieuwoop

Beleidskaders

Op rijks-, provinciaal en lokaal niveau is er beleid geformuleerd die het toestaan en het belang van mantelzorgwoningen benadrukken.

In de landelijke wet- en regelgeving (Besluit omgevingsrecht) zijn mogelijkheden opgenomen om te bouwen zonder vergunning. Het gaat hierbij onder andere om aan- en bijgebouwen tot bepaalde afmetingen. Deze regels zijn in heel Nederland gelijk.

Het kabinet wil de regels voor het bouwen van een mantelzorgwoning vereenvoudigen en de procedure versnellen. Het gaat om een drietal voorgenomen wijzigingen van het Besluit omgevingsrecht. Minister Donner heeft eind november 2011 de Tweede Kamer een brief gestuurd over de kabinetsplannen.

De voorgestelde wijzigingen betreffen:

- verruiming van de mogelijkheden om mantelzorgwoningen zonder omgevingsvergunning te plaatsen;
- procedurele vereenvoudiging als voor plaatsing van een mantelzorgwoning wel een omgevingsvergunning is vereist (de reguliere voorbereidingsprocedure is dan van toepassing in plaats van de uitgebreide voorbereidingsprocedure – beslistermijn van in beginsel acht weken in plaats van zes maanden);
- verruiming van de maximale termijn waarin een tijdelijke mantelzorgwoning in stand mag worden gehouden (een verruiming van vijf naar tien jaar. De mantelzorgwoning die maximaal tien jaar aanwezig zal zijn, mogen worden gebouwd met een lager kwaliteitsniveau.)

In de notitie 'zorg in het buitengebied in Zuid-Holland' formuleert de provincie Zuid-Holland ten aanzien van mantelzorgwoningen beleid. De belangrijkste uitgangspunten zijn 1) dat het aantal woonbestemmingen niet mag toenemen. Dit maakt splitsing ten behoeve van een mantelzorgwoning in de gemeente Nieuwoop onmogelijk. 2) Dat mantelzorgwoningen tijdelijk moeten zijn als ze onder artikel 17 vallen. (voor een nadere uitleg zie bijlage B). 3) vormen van 'inwonen' hebben de voorkeur, omdat hiervoor geen extra bouwoppervlak nodig is.

In de Woonvisie van Nieuwoop, in het herzien collegeprogramma 2011-2014 en in de kadernotitie mantelzorg onderschrijft de gemeente expliciet de toegevoegde waarde van een mantelzorgwoning.

Bestemmingsplannen

De meeste vigerende bestemmingsplannen in de gemeente Nieuwoop laten slechts de bewoning van één huishouden per woning toe. Een vergunning voor een mantelzorgwoning kan dan alleen worden verleend als ontheffing van het bestemmingsplan. Een dergelijke ontheffing kan – zeker in het buitengebied- meestal alleen worden verleend met toepassing van een projectbesluit.

Sommige bestemmingsplannen (zoals Nieuwveen en Zevenhoven – Noordeinde) laten in beginsel de splitsing van woningen toe. Er is geen maximaal aantal woningen per bouwvlak aangegeven (zoals in de bestemmingsplannen voor Nieuwoop en Noorden wel is opgenomen, het systeem met de "stippen"⁴). Splitsen is echter wel in tegenspraak met het provinciaal beleid, wanneer het gaat om het creëren van woonruimte met een eigen voordeur en dus huisnummer.

Het bestemmingsplan Landelijk gebied Liemeer is een van de weinige bestemmingsplannen die expliciet de vorming van mantelzorgwoningen regelt. Deze toestemming is gekoppeld aan een

⁴ Bij het systeem met de stippen staat in het bouwvlak met stippen aangegeven hoeveel woningen er in een bouwvlak gebouwd mogen worden. Eén stip staat voor één woning.

binnenplanse ontheffingsprocedure. Op basis van een vrijstelling is het volgende artikel in het bestemmingsplan opgenomen:

*Artikel 14.5.3 Woongelegenheid voormalig agrarisch bedrijfshoofd/inwonende ouders/mantelzorg
Aan de uitbreiding van de bedrijfswoning ten behoeve van een woongelegenheid voor:*

- a. het voormalig agrarisch bedrijfshoofd, die nog enige tijd in het bedrijf werkzaam zal zijn (rustende boer), of*
- b. inwonende ouders, of*
- c. mantelzorg waarbij sprake is van een familieband;*

kan medewerking worden verleend tot een maximale uitbreiding van 240 m3.

De volgende voorwaarden behorend bij dit artikel zijn in het bestemmingsplan Liemeer opgenomen. Er mag geen onevenredige aantasting plaatsvinden van in het geding zijnde belangen waaronder die van omwonenden en (agrarische) bedrijven. Het splitsen van de woongelegenheid en de agrarische bedrijfswoning in twee zelfstandige woningen is niet toegestaan.

Voor agrarische bedrijfswoningen dient in de voorschriften een zogenaamde dubbeltelbepaling te zijn opgenomen om te voorkomen dat deze woningen kunnen worden afgestoten als burgerwoning en nieuwe bedrijfswoningen nodig zijn. Een extra woning voor de rustende boer is niet toegestaan.

Van deze mogelijkheid in het bestemmingsplan Liemeer is afgelopen jaren zeer sporadisch gebruik gemaakt. De verwachting is echter dat gezien de trend de vraag naar mantelzorgwoningen zal toenemen.

Tijdelijke vergunning/ontheffing

Voor het realiseren van een mantelzorgwoning gebruik maken van de huidige mogelijkheid voor een tijdelijke vergunning en/of ontheffing is nadrukkelijk geen oplossing. Tijdelijkheid is binnen het ruimtelijk bestuursrecht een strikt geformuleerd begrip. Tijdelijk kan niet langer duren dan 5 jaar. En die tijdelijkheid moet voorafgaand aan de vergunningverlening objectief vast staan.

Pilot kangoeroewoning Woerdense Verlaat

In de Woerdense Verlaat is in november 2010 een pilot ingezet met een kangoeroewoning/mantelzorgwoning. Het gaat hier om een tijdelijke unit die al op het perceel stond. Deze is omgebouwd tot een kangoeroewoning. De unit was in eerste instantie met een kantoorfunctie vergund voor een periode van vier jaar. De bewoners van het hoofdgebouw hebben verzocht deze termijn te mogen verlengen en het gebruik van de unit te mogen veranderen naar kangoeroewoning. Bij behandeling van de vergunning liep de gemeente tegen het rigide karakter van de wetgeving aan. Het omgevingsrecht gaat uit van een vooraf vastgestelde termijn. Dit is bij een zorgrelatie niet op voorhand vast te stellen. Ook de vraag hoe je bereikt dat na afloop van de zorgvraag het gebouw weggehaald wordt is lastig te beantwoorden. Bij deze pilot is uiteindelijk gekozen voor een gedoogbeschikking. In de gedoogbeschikking zijn een aantal voorwaarden geformuleerd. Die deze vraag moeten ondervangen.

4. Vormen voor verlenen mantelzorg aan huis

Inwoning

Als een zorgbehoevende één of meer vertrekken in een bestaande woning betreft, ontstaat er een situatie die vergelijkbaar is met een mantelzorgwoning. Zolang de zorgbehoevende niet beschikt over een eigen toegang, kan gesteld worden dat de zorgbehoevende deel uitmaakt van het oorspronkelijke huishouden. Wanneer er sprake is van dit soort inwoning, en geen splitsing van de woning plaats vindt, heeft de gemeente er niets mee van doen en is het aan de betrokkenen hoe zij dit organiseren.

Splitsing van de bestaande woning

Er is sprake van splitsing op het moment dat een bestaande woning wordt opgedeeld in twee zelfstandig functionerende wooneenheden. Hoe de splitsing wordt uitgevoerd is sterk afhankelijk van de indeling van de woning. Sommige woningtypen lenen zich voor een splitsing tussen voor- en achterwoning (bijvoorbeeld voormalige boerderijen met aangebouwde stal). Andere woningtypen lenen zich voor splitsing links/rechts (voormalige boerderijen met naastgelegen zomerwoning) en weer andere voor splitsing in boven- en onderwoning (dit type splitsing wordt doorgaans bedoeld met de term 'duplexwoning').

In alle gevallen gaat het om een interne verandering van de woning. Voor deze verandering geldt een omgevingsvergunningplicht. Woningsplitsing vindt plaats binnen de bestaande bouwmassa. Kenmerk is dat na splitsing elk van de wooneenheden volledig zelfstandig kan functioneren.

Aanbouw

Ten behoeve van een zorgbehoevende kan ook een gedeelte aan de bestaande woning worden gebouwd. Bijbouwen kan mobiel (tijdelijk) en niet- mobiel (permanent) plaatsvinden. Binnen bepaalde marges kan er vergunningsvrij permanent bijgebouwd worden, maar meestal is voor het vergroten van de woning een omgevingsvergunning nodig. In veel gevallen voorziet het bestemmingsplan al in bebouwingmogelijkheden voor aanbouwen. In dat geval zal een niet-mobiele aanbouw leiden tot een permanente toename van de grootte van de woning. Deze zal na het wegvallen van de mantelzorgfunctie, binnen de woonfunctie op een andere manier benut worden.

Bijgebouw

Een bijgebouw leidt tot toename van de bouwmassa op het perceel, maar het gebouw maakt geen deel uit van het oorspronkelijke gebouw, hoewel het er wel aan vast kan zitten. Het is een zelfstandig bouwwerk. Ook bijbouwen kan mobiel (tijdelijk) en niet- mobiel (permanent) plaatsvinden. Veel bestemmingsplannen voorzien in bebouwingmogelijkheden voor bijgebouwen. In bestemmingsplannen is meestal niet aangegeven of er specifiek voor mantelzorgwoningen extra m² mag worden aangebouwd.

Voor bewoning moet een bijgebouw voldoen aan de nieuwbouweisen uit het Bouwbesluit. Bijgebouwen voldoen doorgaans niet aan die eisen. Aanpassing aan de eisen brengt over het algemeen hoge kosten met zich mee.

Risico bij een bijgebouw is dat als de functie van mantelzorgwoning komt te vervallen het bijgebouw, in strijd met het bestemmingsplan, in gebruik blijft als woonruimte.

De gewenste oppervlakte van mantelzorgwoningen

Er zijn geen vastgestelde richtlijnen over de oppervlakte van een mantelzorgwoning. Verschillende organisaties die hanteren verschillende normen. Belangrijk is dat de woning de zorg toelaat die op het moment van de bouw, of in de toekomst nodig is.

5. Randvoorwaarden voor de keuzes

Zoals al geschetst heeft het mogelijk maken van mantelzorgwoningen impact op de ruimtelijke regelgeving. Vooral wanneer het gaat om het vergunnen van een tijdelijke situatie en er sprake is van afwijken van het bestemmingsplan, moeten risico's worden uitgesloten. Het is daarom noodzakelijk dat de gemeente duidelijke randvoorwaarden schept waaronder mantelzorgwoningen worden toegestaan.

De volgende randvoorwaarden kunnen ongewenste gevolgen van het verlenen van een vergunning voor een mantelzorgwoning voorkomen.

Indicatie

Om de realisatie van een mantelzorgwoning te faciliteren en het afwijken van het bestemmingsplan mogelijk te maken, kan als voorwaarde een indicatie mantelzorg worden gesteld. Hieruit moet blijken dat mantelzorg in de desbetreffende situatie noodzakelijk dan wel de meeste passende oplossing is. De indicatiestelling fungeert dan als filter in de procedure. Deze indicatiestelling kan worden uitgevoerd door het Wmo-loket.

Bij het indiceren komen de volgende vragen aan de orde:

- a. Is er nu al sprake van mantelzorg?
- b. Is er het vooruitzicht dat de mantelzorg langdurig nodig is, bijvoorbeeld minimaal 1 jaar?
- c. Is er door middel van het verlenen van mantelzorg goede zorg voorhanden?

Naast deze vragen kan er worden ingegaan op de specifieke zorgbehoefte. Het is wenselijk een protocol voor de toetsing van aanvragen voor mantelzorg op te stellen.

Het mogelijk maken (wet- en regelgeving)

Voor het realiseren van een mantelzorgwoning is vaak een omgevingsvergunning nodig. Of die vergunning verleend kan worden is onder andere afhankelijk van het bestemmingsplan dat voor de locatie geldt. Zoals eerder geschetst hebben de meeste vigerende bestemmingsplannen nu geen aparte regeling of (extra) bebouwingsmogelijkheden voor mantelzorgwoningen.

Om mantelzorgwoningen mogelijk te maken is het nodig dat de gemeente beleidskeuzes maakt en vastlegt dat in geval van tijdelijke bebouwing aan de meest elementaire nieuwbouweisen zal worden getoetst. In ieder geval moet een mantelzorgwoning aan de eisen die een goed leefklimaat voldoen. Wanneer ontheffing van het Bouwbesluit wordt verleend moet er wel sprake zijn van een tijdelijke situatie. Uiteraard moet wel worden voldaan aan de meest elementaire eisen zoals (constructieve) veiligheid.

De nota van uitgangspunten bestemmingsplan kern Nieuwoop laat in wezen de realisatie van mantelzorgwoningen binnen een aantal randvoorwaarden toe. In de nota van uitgangspunten staat de volgende nieuwe regeling:

Kangoeroewoningen kunnen toegevoegd worden bij woningen die als bestemming woondoeleinden hebben. Deze woningen kunnen bij voorkeur met semipermanente bouw worden uitgebreid om mantelzorg te kunnen gaan verlenen aan zorgbehoevende(n) die dan in deze aan/bijbouw gaat(n) wonen. U kunt denken aan een garage die wordt uitgebreid met een semipermanente badruimte en slaapkamer. Of een unit die alle drie ruimte bieden. Dit aanbouwen mag er niet toe leiden dat de tuin geheel of meer dan 40% wordt volgebouwd. Met dit laatste wordt voorkomen dat er teveel wordt volgebouwd en de kans op overlast te groot is. Het wordt zo met name mogelijk in die situaties waar er voldoende ruimte voor is.

Accent in de regeling ligt op de semi-permanente aan-/bijgebouwen. Tevens moet er een separate overeenkomst omtrent het beëindigen van het gebruik worden afgesloten. Bij beëindiging van de noodzaak voor de mantelzorg dient het semi-permanente gebouw weer te worden verwijderd. Er zijn

ook meer en meer bedrijven die inspelen op semi-permanente gebouwen voor deze zorgfunctie als kangoeroewoning. Met deze regeling wil de gemeente de kansen voor realisatie van dit type zorgoplossing vergroten.

Het bestemmingsplan Kern Nieuwoop zal een voorbeeld worden hoe mantelzorgwoningen in bestemmingsplannen van andere kernen juridisch en planologisch worden verankerd. Er is sprake van een harmoniseringsproces: burgers en gebruikers in andere kernen krijgen later met dezelfde bouw- en gebruiksmogelijkheden te maken.

In het voorontwerp bestemmingsplan Kern Nieuwoop is het begrip kangoeroewoning al verruimd naar mantelzorgwoning. Dit biedt de ruimte ook een bijgebouw ten behoeve van het verlenen van mantelzorg te realiseren. Daarvoor moeten dan ook de voorwaarden goed in de planregels worden geformuleerd.

Hoewel het nog even duurt voor in alle bestemmingsplannen de wijziging voor mantelzorgwoningen mogelijk is gemaakt, is het door de wijziging van het Bro per 1 november 2010 al mogelijk voor de gemeente de vigerende (analoge) bestemmingsplannen partieel te herzien. Dit geeft een snelle mogelijkheid om aanpassingen binnen het bestemmingsplan te verwezenlijken.

Er gelden twee belangrijke voorwaarden:

- Het gedeeltelijk herzien van analoge plannen is alleen mogelijk tot aan de actualisatiedatum van het onderliggende bestemmingsplan, tien jaar na vaststelling.
- Bij dit soort partiële herzieningen kunnen alleen regels bij bestaande bestemmingen worden vastgesteld of gewijzigd. Er kunnen dus geen wijzigingen op de plankaart worden aangebracht. Als er sprake is van nieuwe of gewijzigde bestemmingen, moet er een nieuw (digitaal) bestemmingsplan worden gemaakt.

Handhaven (tijdelijkheid van de noodzakelijkheid)

Het gebruik van een mantelzorgwoning is in principe van tijdelijke aard. Afhankelijk van de wijze waarop een mantelzorgwoning wordt gerealiseerd, is het noodzakelijk te handhaven dat een mantelzorgwoning voor dat doel wordt benut. Via een 'termijnkalender' kan bijvoorbeeld periodiek en steekproefgewijs gecontroleerd worden of de zorgvrager nog steeds gebruik maakt van de afhankelijke woonruimte. Toezicht kan bijvoorbeeld door periodiek het bevolkingsregister te raadplegen en, na het verstrijken van de vergunde periode, jaarlijks zowel de hoofdbewoner als de zorgvrager om een verklaring te vragen dat de woonruimte nog steeds voor het oorspronkelijke doel, namelijk mantelzorg wordt gebruikt.

Financiering (Wmo)

Wanneer iemand over wil gaan tot het realiseren van een mantelzorgwoning is dit in eerste instantie de verantwoordelijkheid van de bouwer. Deze is daarmee ook verantwoordelijk voor de kosten die dit met zich mee brengt. Bij het realiseren van de bouw kan ook in alle redelijkheid worden verwacht dat de bouwer met alle gebruikelijke benodigdheden voor het verlenen van zorg in de mantelzorgwoning rekening houdt. Een voorbeeld is een voldoende ruime badkamer, waarbij al met de beperking rekening gehouden is met bijvoorbeeld een douchestoel en voldoende handgrepen.

Wanneer extra aanpassingen noodzakelijk zijn, die niet algemeen gebruikelijk zijn, kan de bouwer hiervoor een aanvraag indienen bij het Wmo-loket. Bij het beoordelen van de aanvraag zijn de uitgangspunten: wat is de goedkoopst adequate oplossing en welke specifieke omstandigheden van zorgvrager en mantelzorger spelen een rol. De gemeente levert daarmee maatwerk, waarbij de Wmo-consulent ook rekening houdt met aanvragen die mogelijk bij andere instanties, zoals de zorgverzekering, kunnen worden ingediend.

6. Aanbevelingen gemeente Nieuwoop

Naast een positieve grondhouding tegenover mantelzorgwoningen, spelen met name de ruimtelijke aspecten een belangrijke rol in de keuze om wel of niet de realisatie van mantelzorgwoningen te faciliteren.

Beleidsmatige keuzes

Als mantelzorgwoning worden toegestaan, zijn er in ieder geval drie beleidsmatige 'basiskeuzes' die gemaakt moeten worden. Hierbij wordt nadrukkelijk opgemerkt dat dergelijke keuzes niet per definitie voor de gehele gemeente hoeven te gelden. Per (deel-) gebied van de gemeente kan die keuze anders uitvallen, aangezien de eigenschappen van de verschillende (deel-) gebieden een andere afweging kunnen rechtvaardigen. De beleidsmatige keuzes moeten uiteindelijk worden omschreven in de plantoelichting en verankerd in de planregels (voorschriften) van de verschillende bestemmingsplannen.

Keuze 1: bouwmassa

De eerste keuze die gemaakt moet worden is of er ten behoeve van mantelzorgwoningen extra bebouwing wordt toegestaan. Het toestaan van extra bouwmassa schept meer mogelijkheden tot het realiseren van mantelzorgwoningen. Panden die daarvoor nu te klein zijn, kunnen dan tot de noodzakelijke afmetingen worden vergroot. Nadelen zijn de toename van bebouwde ruimte (er zal immers per saldo meer bouwmassa gerealiseerd worden) en het risico op misbruik. De extra bouwmassa kan ook voor andere doeleinden worden gebruikt.

Binnen veel bestemmingsplannen is al veel ruimte om vergunningsvrij en met vergunning aan- dan wel bij te bouwen. Binnen deze toegestane vergroting van bouwmassa kan mogelijk al een mantelzorgwoning worden gerealiseerd, mits dit gebruik in planregels is opgenomen.

Om het risico op misbruik te voorkomen, kan de gemeente als voorwaarde stellen dat de aanvrager een mobiel bijgebouw na het beëindigen van de mantelzorg moet verwijderen, en dat een voor mantelzorg ingericht bestaand bijgebouw na het beëindigen van de mantelzorg moet worden teruggebracht tot de oorspronkelijke gebruiksfunctie.

Keuze 2: zorgrelatie en -behoefte

Er zal tevens een keuze gemaakt moeten worden over de vorm van de zorgrelatie die aan een mantelzorgwoning ten grondslag ligt. Bij een strikte benadering kiest de gemeente voor een (bepaalde vorm van) familieband. Dit sluit aan bij het idee dat kinderen zorg gaan verlenen aan ouders. Mits het begrip 'familieverband' goed wordt gedefinieerd is de toetsbaarheid van een dergelijke relatie (ten behoeve van vergunningverlening) relatief eenvoudig.

Een andere benadering kan zijn dat uitsluitend uitgegaan wordt van de zorgrelatie. De verlener en de ontvanger van de zorg hoeven dan geen (directe) familierelatie te hebben. De mogelijkheden zijn binnen een dergelijk systeem zijn groter. De toetsbaarheid wordt echter ingewikkelder en het risico op misbruik groter.

Ook de zorgbehoefte speelt een rol. Neemt de gemeente een geïndiceerde zorgbehoefte als uitgangspunt, of hoeft deze zorgbehoefte op het moment van aanvraag nog niet dringend zijn, maar in de toekomst al zich af te tekenen?

Met de keuze voor de definitie van mantelzorg dat *'Mantelzorg niet afdwingbare zorg is, die door niet professionele mensen in het kader van een sociale (familie)relatie wordt gegeven'*⁵, kiest de gemeente voor een ruime interpretatie van mantelzorg.

Het advies is ten aanzien van de zorgrelatie dan ook uitsluitend uit te gaan van de zorgrelatie. Met het verplicht stellen van een familierelatie zou de gemeente zijn eigen definitie van mantelzorg te kort doen. De zorgbehoefte hoeft niet al bij aanvang zeer urgent zijn. Door in een eerder stadium de mantelzorgwoning toe te staan, wordt de levenskwaliteit van mantelzorger en zorgbehoevende vergroot. Ook kan de mantelzorger groeien naar de situatie waarin meer zorg noodzakelijk is.

Keuze 3: recht of ontheffing

Ongeacht de uitkomst van keuze 1 moet de gemeente kiezen hoe het begrip mantelzorgwoning in het bestemmingsplan verankerd wordt. Als dit wordt vastgelegd in een direct recht (onder bepaalde voorwaarden), dan is geen nadere afweging door de gemeente mogelijk. Iedereen die aan de voorwaarden voldoet heeft recht op een vergunning voor een mantelzorgwoning. Voordelen hiervan zijn besparing in tijd en kosten voor de aanvrager en beperking van de druk op het ambtelijk apparaat.

De mogelijkheid tot het vormen van mantelzorgwoning kan ook gekoppeld worden aan een (binnenplanse) ontheffingsbepaling. In die gevallen wordt er per individuele aanvraag een afweging gemaakt of medewerking in dat specifieke geval gewenst is. Dit brengt wel extra procedures (en dus tijd en kosten voor de aanvrager en werkdruk op het ambtelijk apparaat) met zich mee.

Wanneer de gemeente er voor kiest in het algemeen, maar wel onder bepaalde voorwaarden, medewerking te willen verlenen aan mantelzorgwoningen, heeft het geen zin een extra afwegingsmoment 'in te bouwen.' Het vereist wel een zorgvuldige formulering van de randvoorwaarden (dus in welke gevallen altijd wel en wanneer niet) in de planregels.

Als gekozen wordt voor het systeem van ontheffingen, zal dit plaats moeten vinden in een ontheffing van de bouw- en gebruiksbepalingen (als extra bouwmassa wordt toegelaten). Als het wonen met mantelzorg alleen binnen de bestaande bouwmassa wordt toegelaten, kan volstaan worden met een ontheffing voor het gebruik.

Kort samengevat luiden de aanbevelingen als volgt:

1. Vergroten van bouwmassa binnen bestaande regels toestaan. Mantelzorg als gebruik in planregel opnemen.
2. Er dient een zorgrelatie te zijn en de zorgbehoefte hoeft nog niet urgent te zijn.
3. Mantelzorgwoningen worden als recht opgenomen in de planregels van bestemmingsplannen.

⁵ Zoals vastgesteld in de Kadernotitie Mantelzorgbeleid 2010-2013

Criteria mantelzorgwoning

Een checklist met criteria biedt een leidraad bij het beoordelen van een vergunningsaanvraag voor een mantelzorgwoning. Met het vaststellen van onderstaande criteria door het college, heeft de gemeente een richtlijn voor de beoordeling van vergunningsaanvragen.

Zorg

1. Er is sprake van een zorgrelatie. De zorgbehoefte hoeft nog niet groot te zijn, maar is in de toekomst wel aanwezig.
2. Er is vooruitzicht dat er langdurig mantelzorg nodig is.
3. Er moet een verbetering te verwachten zijn voor de hulpbehoevende op het gebied van zijn/haar welbevinden en/of veiligheid. Hiermee weegt mee hoeveel privacy en voorzieningen de hulpbehoevende wenst.

Toelichting: er wordt onderzocht hoe de situatie nu is en wat de verwachting zal zijn bij de voorgenomen mantelzorg-woonvorm

4. De gewenste woonsituatie draagt bij aan de mogelijkheid van de zorgbehoevende tot maatschappelijke participatie en het in stand houden van sociale netwerken.

Toelichting: er wordt onderzocht hoe de situatie nu is en wat de verwachting zal zijn bij de voorgenomen mantelzorg-woonvorm

5. De gewenste woonsituatie ontlast de mantelzorger(s) omdat zij dichtbij zorg kunnen leveren in een setting die daar ook voldoende voor is geoutilleerd.

Ruimte

1. De vergroting van bouwmassa past binnen de ruimte die in de bestemmingsplannen gegeven is of gaat worden om met vergunning aan- dan wel bij te bouwen of vergunningvrij.
2. Er mag geen hinder voor de omgeving ontstaan of onevenredige aantasting van belangen van derden. Daarom wordt bij de behandeling van een aanvraag ook getoetst op stedenbouwkundige en andere ruimtelijke aspecten.
3. Er mag geen blijvende zelfstandige tweede woning op het bouwperceel worden opgericht.
4. De aanvrager moet een mobiel bijgebouw na het beëindigen van de mantelzorg verwijderen, een voor mantelzorg ingericht bestaand bijgebouw moet na het beëindigen van de mantelzorg worden teruggebracht tot de oorspronkelijke gebruiksfunctie.
5. Per bouwperceel kan de bouwmassa op enig moment slechts ten behoeve van één mantelzorgwoning vergroot worden.

Bijlage A: Trends en ontwikkelingen

Er zijn verschillende trends en ontwikkelingen te benoemen waaruit de urgentie naar voren komt dat het mogelijk maken van mantelzorgwoningen ruimte geeft om op deze trends en ontwikkelingen in te spelen.

Vergrijzing

Het aantal ouderen neemt tot 2030 toe naar ongeveer vier miljoen personen ouder dan 65 jaar. Dat is een kwart van de bevolking. Niet alleen komen er meer ouderen, ouderen worden ook ouder. Deze groep ouderen zal meer divers zijn dan de huidige groep ouderen. Ouderen zullen ook vitaler en actiever zijn. Maar tegelijkertijd is een toename van het aantal mensen met een chronische aandoening is te verwachten.

Veel van het platteland is kwetsbaar, omdat deze gebieden onvoldoende zijn toegerust voor ouderen. Daar zijn minder zorg- en welzijnsvoorzieningen aanwezig, waardoor de behoefte aan 24-uurs zorg en zorg thuis groeit. Deze extramuralisering in de gezondheidszorg vraagt om levensloopgeschikte woningen, voldoende aanbod aan thuiszorg en mantelzorg. De oudere van nu wil en kan immers langer (zelfstandig) in de eigen woonomgeving blijven wonen.

Meer mensen hebben te maken meer meerdere problemen

Ouderen worden ouder, daardoor ontstaat echter ook de kans op het hebben van meer dan één beperking of aandoening. Bepaalde aandoeningen, zoals dementie, zullen toenemen. Een deel van deze groep dementerenden (+/- 35%) heeft intensive zorg nodig die niet thuis kan plaatsvinden. Een groot deel van deze groep ontvangt echter mantelzorg van een partner of kind. De zorg voor dementerenden is zeer zwaar. De mogelijkheid om zorg aan huis te bieden met een mantelzorgwoning geeft verlichting van zorg aan de mantelzorger en geeft de zorgbehoevende de mogelijkheid langer in een vertrouwde omgeving te wonen.

Toegang tot de zorg

Door bijvoorbeeld de wijzigingen in de AWBZ en de extramuralisering van de zorg wordt de toegang tot de zorg moeilijker. Beginnend dementerenden kunnen bijvoorbeeld minder makkelijk aanspraak maken op de functie begeleiding en ondersteuning binnen de AWBZ. Er wordt meer gevraagd van hun sociale omgeving. In het licht van de ontwikkelingen dat in de komende jaren meer kwetsbare ouderen zorg nodig zullen hebben en de zelfredzaamheid van mensen steeds belangrijker wordt, zal mantelzorg een belangrijke rol gaan spelen, zeker wanneer het niet altijd mogelijk is voldoende en kwalitatief professionele zorg te bieden.

Arbeidsparticipatie en mobiliteit

De grootste groep mantelzorgers bestaat uit ouderen, met name vrouwen. Een knelpunt is dat de netto arbeidsparticipatie⁶ van ouderen in de leeftijd van 55-64 jaar in de periode 2003-2006 is toegenomen. De arbeidsparticipatie van oudere vrouwen vertoont al sinds de jaren tachtig een stijgende tendens. Het uitreden van ouderen voor het zestigste levensjaar, laat een dalende tendens zien. De verwachting is dat de uitredingsleeftijd de komende jaren naar achteren schuift door de wijzigingen in de pensioenwetgeving. De AOW-leeftijd wordt verhoogd van 65 naar 67 jaar en ook het uitkeren van het bedrijfspensioen verschuift geleidelijk naar 67 jaar. Dit betekent dat mantelzorgers steeds vaker, minder de tijd hebben om mantelzorg te verlenen. Naast arbeidsparticipatie zijn we ook steeds mobieler geworden. Men woont niet altijd bij elkaar in de buurt.

⁶ Hierbij wordt uitgegaan van het percentage ouderen dat minstens een uur per week werkt: dit is het criterium dat gewoonlijk internationaal wordt gehanteerd. De strengere Nederlands norm gaat uit van ten minste 12 uur per week.

Bijlage B: Beleidskaders

Landelijk

- **Regeerakkoord Vrijheid en Verantwoordelijkheid**

Het kabinet komt met voorstellen die meer ruimte bieden voor meegroeiwoningen, mantelzorgwoningen en meergeneratiewoningen.

- **Nota Ruimte**

De nota Ruimte bevat de visie van het rijk op de ruimtelijke ontwikkeling. De verwachting is dat het aantal vrijkomende gebouwen in het buitengebied, zoals agrarische bebouwing en zorginstellingen, zal blijven stijgen. Mogelijke bestemming van vrijkomende bebouwing is volgens de nota ook gebruik ten behoeve van mantelzorg. Het rijk vraagt provincies voor het buitengebied een planologisch kader op te stellen met randvoorwaarden voor hergebruik van vrijkomende bebouwing of sanering en nieuwbouw. De Tweede Kamer heeft op 15 december 2009 unaniem een motie Pieters cs aangenomen. De motie beoogt de landelijke wetgeving aan te passen om de realisatie van mantelzorgwoningen te vereenvoudigen. De minister van het toenmalige VROM liet op 10 september 2010 weten groot belang te hechten aan het faciliteren van mantelzorg door gemeenten. Het ministerie ontwikkelt een voorstel om binnen het systeem van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) vereenvoudigingen door te voeren te behoeve van mantelzorgwoningen.

Provinciaal

- **Zorg in het buitengebied in Zuid-Holland, herziening, provincie Zuid-Holland**

In de notitie 'zorg in het buitengebied in Zuid-Holland', worden ten aanzien van mantelzorgwoningen een aantal zaken aangegeven.

- De huisvesting ten behoeve van mantelzorg betreft een tijdelijke situatie. Artikel 17 Wet op de Ruimtelijke Ordening (afwijking bestemmingsplan voor ten hoogste 5 jaar) kan niet worden toegepast omdat de tijdelijkheid niet van te voren is te bepalen. Gemeenten dienen in het bestemmingsplan het tijdelijke karakter te waarborgen;
- Het aantal woonbestemmingen mag niet toenemen. Dit betekent dat er geen apart huisadres van toepassing is;
- Gezien het karakter van het landelijk gebied mag door mantelzorg een extra bebouwing ontstaan. De mantelzorg dient plaats te vinden binnen bestaande bebouwing welke reeds op het perceel aanwezig is;
- Vormen van huisvesting in de woning zelf (inwoning) verdient de voorkeur. Indien gekozen wordt voor een zelfstandige woonvorm in een vrijstaand of aangebouwd bijgebouw (ook wel 'afhankelijke woonruimte' genoemd), dan kan aan deze woonvorm onder voorwaarden medewerking worden verleend;
- Van belang is dat geen andere situatie ontstaat dan in het kader van mantelzorg bedoeld is en dat zonnodig handhavend kan worden opgetreden.

In 2004 heeft de landelijke overheid gemeenten en provincies opgeroepen om tot regeling te komen om aan- en bijbouwen ten behoeve van (mantel)zorg te vereenvoudigen.

Lokaal

- **Herzien collegeprogramma 2011-2014, werkprogramma 'samen aan de slag'**

In het collegeprogramma staat onder programma 1 'ruimtelijke ontwikkeling' dat: 'daar waar mogelijk functies als wonen, werken en recreëren, maar ook wonen, zorg en welzijn met elkaar worden verbonden'. Voor de C-kernen ligt de nadruk op zelfredzaamheid. De gemeente kan daarbij faciliteren door in de C-kernen bijvoorbeeld meer ruimte te bieden voor bedrijvigheid aan huis en kangoeroewoningen. In alle kernen willen wij ruimte bieden voor kangoeroewoningen. Hierbij

realiseren we ons, dat gelet op de aard van de bebouwing in de A- en B-kernen de mogelijkheden soms beperkter zijn.

- **Structuurvisie Nieuwoop 2040 Deel I**

Een groot zorgaanbod is een kenmerk van de gemeente Nieuwoop. Op dit moment wonen op landgoed Ursula ongeveer 500 mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking. Ze krijgen intramurale zorg (binnen de muren van de zorginstelling) in een bijzondere omgeving. Het landgoed heeft ook een maatschappelijke functie. Inwoners van Nieuwoop wandelen in het landgoed of maken gebruik van de voorzieningen als de kinderboerderij of de bakker. Deze verweving van zorg en wonen is een voorbeeld voor de toekomst. De gemeente richt zich in de toekomst op intramurale zorg, woonzorg voor de eigen inwoners en nieuwe zorgconcepten rond bijvoorbeeld *wellness*.

De gemeente staat positief tegenover het extramuraliseren (de zorgvrager hoeft niet te worden opgenomen) van de bijzondere tak van zorg voor mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking. Daarnaast ziet de gemeente kansen voor zorgboerderijen.

Het realiseren van mantelzorgwoningen wordt niet expliciet in de structuurvisie genoemd, maar vormt wel degelijk een oplossing om aan de toenemende behoefte aan zorg te voldoen en inwoners de kans te bieden dit in de eigen woonomgeving te realiseren.

- **Woonvisie**

Met het oog op vergrijzing wordt extra geïnvesteerd in de combinatie wonen-zorg. Inwoners kunnen zo lang mogelijk blijven wonen waar zij willen wonen. In de grotere kernen worden woonzorgzonen ontwikkeld om dit te ondersteunen. In de kleinere kernen verruimt de gemeente mogelijkheden of scheidt (bijvoorbeeld via bestemmingsplannen) voorwaarden om mensen te helpen zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen blijven wonen.

- **Masterplan Wonen-Zorg-Welzijn**

In 2009 is het masterplan opgesteld. Dit plan is niet vastgesteld door de raad, maar voorzagt de woonvisie Nieuwoop van de nodige input. In het masterplan worden een aantal zaken benoemd, onder andere dat mensen, ook wanneer er sprake is van een zorgvraag, zo lang mogelijk in de eigen woonomgeving willen blijven wonen. Een mogelijkheid daarvoor is het zodanig inrichten van nieuwbouw en bestaande voorraad dat zorgverlening aan huis mogelijk is. Voorbeelden die worden genoemd zijn nulredenwoningen en levensloopgeschikte woningen. Mantelzorgwoningen kunnen ook een oplossing bieden voor het langer in de eigen woonomgeving kunnen blijven wonen.

- **Nota van uitgangspunten bestemmingsplan kern Nieuwoop**

De nota van uitgangspunten bestemmingsplan kern Nieuwoop heeft ten doel de punten te beschrijven waaraan speciale aandacht aan moet worden besteed. De nota beschrijft de hoofdlijnen van het bestemmingsplan en biedt een uniforme planmethodiek die toepasbaar is voor volgende plannen van de andere kernen. Dit betekent dat burgers en gebruikers in andere kernen later met dezelfde bouw- en gebruiksmogelijkheden te maken krijgen.

Een aandachtspunt in de nota van uitgangspunten is het bieden van een maatschappelijk kader voor de inwoners van de kern Nieuwoop waardoor een goede woonomgeving gewaarborgd wordt en zij deel uit kunnen (blijven) maken van sociale verbanden en de regie over hun eigen leven kunnen voeren.

- **Kadernotitie mantelzorg**

In de kadernotitie mantelzorg zijn diverse uitgangspunten voor beleid geformuleerd. Een van die uitgangspunten betreft het rekening houden met het realiseren van mantelzorgwoningen in het ontwikkelen van ruimtelijk beleid.

Bijlage C: Mobiele en niet-mobiele mantelzorgwoning

- **Mobiele mantelzorgwoning**

Een mobiele mantelzorgwoning heeft als kenmerk dat het steeds opnieuw inzetbaar is, op verschillende locaties. Binnen deze groep kan onderscheid worden gemaakt tussen een:

- 1. mobiele mantelzorgwoning**

Een mantelzorgwoning is een compleet verplaatsbaar huis, waardoor bijvoorbeeld ouders die zorg nodig hebben in de tuin van de kinderen kunnen gaan wonen. Het gaat om twee aparte huishoudens met privacy, dicht bij elkaar ter ondersteuning. Het gaat hier om een zelfstandige en onafhankelijke woongelegenheden, die relatief eenvoudig verplaatst kan worden. Daarmee is tijde;lijkheid eenvoudig te waarborgen.

- 2. flexibele zorgkamers**

De verplaatsbare en opnieuw inzetbare zorgkamer betreft een kant-en-klare aanbouw op een bestaande woning. De begane grond wordt daardoor vergroot met een slaapkamer en bijbehorende sanitaire ruimte. Een zorgkamer wordt ingezet, wanneer de zorgbehoefte onderdeel is van een gezin: het gaat om uitbreiding van de woning en voorzieningen op de begane grond. De zorgkamer is een alternatief voor duurdere woningaanpassingen. Een flexibele zorgkamer betreft een onzelfstandige/ afhankelijke woongelegenheden.

Naslag

- Herzien collegeprogramma 2011-2014, werkprogramma 'samen aan de slag', vastgesteld 23 juni 2011;
- Notitie kangoeroewoningen, VVH gemeente Nieuwkoop, 2010, niet vastgesteld;
- Nota van uitgangspunten bestemmingsplan kern Nieuwkoop, april 2011 vastgesteld;
- Kadernotitie mantelzorgbeleid Nieuwkoop, 2010;
- Kadernotitie ouderenbeleid Nieuwkoop, 2009;
- De Verbinding, handleiding mantelzorgwoningen, Vané projectadvies, november 2010;
- Paraplubestemming bestemmingsplan mantelzorg Oegstgeest, 2010;
- Opa en oma op het achtererf, Notitie over (on)mogelijkheden voor mantelzorgwoningen, mr. C.P.W. van den Berg, Waddinxveen, 31 oktober 2007;
- Kamerbrief over de bouw van meegroeiwoningen, mantelzorgwoningen en meergeneratiewoningen, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 24 november 2011.